

Nr 568

Av herr **Kaijser**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 13, med förslag till lag angående ändring i lagen den 27 juli 1954 (nr 579) om nykterhetsvård, m. m.*

Situationen på nykterhetsfronten är alltså icke tillfredsställande. Alltjämt är fylleriförseelsernas antal bortåt 90 % högre än före reformen år 1954. En tillfällig minskning av antalet fylleriförseelser begångna av ungdomar och av kvinnor, som kunde förmärkas under första halvåret 1962, förbyttes under det tredje kvartalet i en ökning. Ett gynnsamt tecken som kanske har större betydelse är dock att såsom i statsverkspropositionen redovisas en minskning av antalet å alkoholistvårdanstalter närvarande vårdtagare ägt rum under de båda senaste åren liksom också av antalet av länsstyrelserna meddelade intagningsbeslut. Men trots dessa uppmuntran- de iakttagelser kräver situationen på nykterhetsområdet alltså fortsatta åtgärder.

Kampen mot alkoholmissbruket måste föras på många fronter. I detta samband är endast frågan om nykterhetsvårdslagstiftningen aktuell. Men även för bedömning av detta delproblem är det angeläget att äga en så fullständig kännedom som möjligt om det allmänna nykterhetsläget som bakgrund till lagstiftningen. Det har anmärkts på nykterhetsvårdsutredningen att dess ställningstaganden i många frågor varit för klena underbyggda och motiverade, till stor del grundade på lösa antaganden. Man efterlyser t. ex. förgäves försök till analys av det nykterhetsläge som uppkommit efter 1954 års reform. Den undersökning, som socialstyrelsen enligt uppgift i statsverkspropositionen är i färd med att — i nära kontakt med socialdepartementet — planera, kommer att belysa bara en del av frågorna, om också en viktig del, då det är väl känt att klientelet på vårdanstalterna undergått en betydande förändring sedan år 1955. När det gäller trafikolycksfallen brukar antalet döda till följd av trafikskador betraktas som en viktig uppgift, en indikator på situationens allvar. Något försök att uppskatta antalet till följd av spritmissbruk omkomna har veterligen icke genomförts. Otterland har visat vilken oerhörd betydelse spritmissbruket har i fråga om dödligheten bland sjömän. De som förolyckats vid trafikolyckor, där rattfylleri varit en orsak, blir registrerade. Man känner också till antalet av dem som dött i typiska alkoholsjukdomar. Men de flesta andra fall, drunkningsolyckor, fall i trappor, våldsdåd, o.s.v., som inträffat under rusets inflytande blir som regel i statistiken icke redovisade som dödsfall i samband med alkoholförtäring. Helt visst är en tillförlitlig statistik svår att åstadkomma, men det vore av

värde att få en sådan och att följa utvecklingen även med ledning av denna. Över huvud taget kan man säga, att en ingående kännedom om nykterhets-situationen och om de förändringar som kunna observeras inom densamma är en förutsättning för att man skall kunna bedöma effekten av vidtagna åtgärder av olika slag, även sådana inom nykterhetsvårdslagstiftningen.

De lagändringar, som nu föreslås, bör alltså kompletteras med åtgärder för att nå bättre kännedom om det nykterhetsläge som nu föreligger. För det kräves fortsatt utredning med en vidare syftning än nykterhetsvårdsutredningen och den av socialstyrelsen planerade undersökningen.

Man behöver också göra en grundligare analys av nykterhetsvårdsklientelet inte bara ur social utan även ur medicinsk och kanske framför allt psykiatrisk synpunkt. Detta gäller i all synnerhet kvinnliga och yngre alkoholmissbrukare, som utgör ett psykiskt mer än genomsnittligt belastat klientel. För att kunna genomföra detta behövs ökade möjligheter för klinisk forskning rörande alkoholsjukdomar. Sådan forskning sker bäst vid för detta ändamål särskilt inrättade specialkliniker som kan tjäna som forsknings- och utbildningscentra. Vid har endast en sådan klinik här i landet. Det synes vara angeläget att sikta fram mot skapandet av ytterligare sådana kliniker även vid våra övriga undervisningssjukhus; i första hand bör en klinik i Göteborg planeras. En vidgad och fördjupad kunskap om klientelet kan ge en bättre grund för de åtgärder som samhället genom lagstiftning eller på annat sätt vidtager inom nykterhetsvårdens område.

Med anledning av det anförda får jag hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 13 i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla, att en utredning med ingående analys av det nykterhetsläge som uppkommit efter 1954 års reform kommer till utförande och att tillskapandet av ytterligare möjligheter för klinisk forskning och undervisning rörande alkoholsjukdomar utredes.

Stockholm den 8 februari 1963

Rolf Kaijser